Checklist voor gemeenten

Bekijk uw sociaal beleid met autisme als graadmeter

De moderne participatiemaatschappij is een samenleving waarin iedereen de kans krijgt om zich naar vermogen te ontwikkelen – ook mensen met onzichtbare beperkingen, zoals autisme. Als gemeente kunt u hierin de regie nemen door een inclusieve samenleving te stimuleren en door samenhang aan te brengen in het sociaal domein: een integrale aanpak met de mens centraal. Met deze checklist kunt u nagaan in hoeverre uw sociaal beleid een inclusieve (autismevriendelijke) samenleving ondersteunt.

Waarom mensen met autisme als graadmeter?

Autisme heb je een leven lang en kan op alle levensgebieden invloed hebben. Hoeveel beperkingen autisme meebrengt is deels afhankelijk van de omgeving waarin iemand functioneert. Ook is de variatie onder mensen met autisme groot waardoor het 'denken vanuit de mens in plaats van het systeem' een voorwaarde is bij ondersteuning. Een integrale aanpak op maat is daardoor juist bij deze groep mensen effectief en al na korte tijd goedkoper dan ondersteuning met standaard aanbod.
Wanneer uw gemeentelijk beleid de participatie van mensen met autisme goed ondersteunt, kunt u er van uitgaan dat uw sociaal domein flexibel genoeg is voor een brede groep van mensen met onzichtbare beperkingen.

Wat is autismevriendelijkheid?

De kern van autismevriendelijkheid is dat verschillen tussen mensen meerwaarde hebben, waardoor iedereen zichzelf kan zijn. Een autismevriendelijk sociaal beleid houdt rekening met verschillen tussen mensen en onderkent dat ieder mens zowel mogelijkheden/talenten als uitdagingen/kwetsbaarheden heeft.

Mensen met autisme in uw gemeente

Mensen met autisme kunnen op veel manieren met de gemeente te maken hebben: als inwoner die in uw gemeente woont en werkt, als leerling van een school, als deelnemer aan culturele of sportactiviteiten, als gebruiker van zorg en ondersteuning of als raadslid, bestuurder of werknemer bij de gemeente.
Naar schatting heeft 1 op de 100 inwoners van uw gemeente autisme en 1 op de 20 inwoners kenmerken van autisme. Hoeveel mensen zijn dat in uw gemeente?

Wat levert het op?

Een inclusieve samenleving verhoogt levensvreugde en participatie en vermindert de kans op uitval en het beroep op uitkeringen en individuele ondersteuning.

In een autismevriendelijke gemeente is minder 'uitval' van werk en school. Meer mensen kunnen (blijven) functioneren in de maatschappij en dat vergroot het levensgeluk. Een andere manier van kijken en ondersteunen bespaart uiteindelijk ook geld op uitkeringen, dagbesteding en zorg. In een gemeente van 100.000 inwoners kan het een besparing van ruim 6 miljoen per jaar opleveren, zo heeft *Vanuit autisme*

bekeken becijferd in een maatschappelijke businesscase. Zie hiervoor: www.vanuitautismebekeken.nl/mbc.

Opbouw van deze checklist

Deze checklist helpt u om samen met stakeholders en ervaringsdeskundigen na te denken over de mate waarin uw gemeente een inclusieve samenleving stimuleert en autismevriendelijk is. Hierbij komen deze onderwerpen aan bod:

1) Algemene visie en strategie van uw gemeente: uitgaan van diversiteit.
2) Uw beleid op het gebied van wonen, onderwijs, werk en vrijetijdsbesteding.
3) Uw beleid op het gebied van zorg en ondersteuning: integrale aanpak en vraaggericht maatwerk.
4) Uw gemeente als dienstverlener aan burgers.

Uw gemeente heeft wellicht ook werknemers met autisme in dienst. Zie daarvoor de Checklist voor werkgevers.

Gebruik van de checklist

Bij ieder onderdeel staan aandachtspunten waarbij u kunt aangeven in welke mate uw gemeente die punten in beeld heeft en/of in de praktijk brengt. Maak vervolgens zelf de afweging op welke gebieden u meer kunt doen. Bij ieder onderdeel staan ook tips om een inclusieve samenleving te stimuleren met uw sociaal beleid.

Gebruik de checklist vooral om het gesprek op alle niveaus in uw gemeente (bestuur, beleid en uitvoering) op gang te brengen. Het gaat niet direct om de behaalde eindscore, maar om de activiteiten en veranderingen die u met elkaar in gang zet op weg naar een meer inclusieve (autismevriendelijke) samenleving.

1. Algemene visie en strategie gemeente

In dit onderdeel checkt u de mate waarin uw algemene visie en strategie uitgaan van diversiteit.

Geef aan in welke mate uw gemeente voldoet aan onderstaande punten:	- 0	-/+ 1	+ 2
Onze visie op het sociaal domein			
In onze visie dragen we expliciet uit dat mensen – ongeacht hun verschillen – fundamenteel gelijkwaardig zijn. Iedere inwoner is een individu met zijn eigen behoeften en mogelijkheden.			
In onze visie staat de (intentie tot) autismevriendelijkheid expliciet vermeld.			
Wij kennen de maatschappelijke visie op autisme en stimuleren een samenleving waarin mensen met autisme zich op hun eigen tempo en in hun eigen volgorde kunnen ontwikkelen.			
Wij stimuleren een levensbrede aanpak die leidt tot meer levensgeluk en participatie bij mensen met autisme, en kostenbesparing bij de gemeente en andere organisaties.			
Wij onderkennen dat zelfregie en eigen oplossingen vaak leiden tot een aanzienlijke verbetering in de situatie van inwoners.			
Wij dragen onze visie op een inclusieve samenleving proactief uit in onze interne en externe communicatie.			
Vertaling van de visie naar de praktijk			
We streven ernaar om zelf een inclusieve dienstverlener en werkgever te zijn (voorbeeldfunctie).			
Wij betrekken (ouders van) mensen met autisme bij de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van ons sociaal beleid.			
We vragen (ouders van) mensen met autisme in welke mate algemene voorzieningen voor hen toegankelijk en bruikbaar zijn.			
We investeren in algemene voorzieningen die voor alle inwoners toegankelijk en bruikbaar zijn. Ook voor mensen met onzichtbare beperkingen, zoals autisme.			
In onze Wmo-adviesraad is minimaal een volwassene met autisme en een naastbetrokkene actief.			
In de jongerenraad van de gemeente is minimaal één jongere met autisme actief.			
De ondersteuningsvragen van de inwoners zijn leidend bij de inrichting van het sociaal domein (niet het bestaande aanbod en systeem).			
We benaderen de hulpvragen integraal: we betrekken alle levensgebieden (onderwijs, zorg, werk, vrije tijd, wonen) en de omgeving, (bv. ouders, partner, leerkracht, werkgever).			
TOTAAL			

Tips

- Gebruik de aandachtspunten hierboven als inspiratie.
- De Maatschappelijke businesscase Levensbrede aanpak bij autisme geeft inzicht in wat autisme vraagt en brengt en welke rol de gemeente kan spelen in een levensbrede aanpak voor mensen met autisme.
- De inzichten over autisme ontwikkelen zich snel. Voor gemeentelijk beleid is de maatschappelijke visie op autisme passender dan het denken in termen van stoornissen en beperkingen. In de maatschappelijke visie ligt de nadruk op de ontwikkeling en participatie van mensen met autisme. Zie de Autismewegwijzer voor meer informatie.
- U kunt uw beleid echt autismevriendelijk maken door mensen met autisme te betrekken bij de ontwikkeling van uw beleid. Zij hebben vanuit eigen ervaring zicht op wat werkt en kunnen suggesties doen waaraan u zelf niet had gedacht. U kunt ervaringsdeskundigen betrekken via Vanuit autisme bekeken en bijvoorbeeld via organisaties als: NVA, PAS Nederland, Mama Vita, Stichting Ovaal.
- Het document Werken vanuit Zelfregie van Movisie biedt werkers in hulp- en dienstverlening meer informatie over werken vanuit zelfregie.
- Vanuit autisme bekeken kent goede voorbeelden van gemeenten met een visie waarin een inclusieve samenleving voorop staat. Neem contact op met regio@vanuitautismebekeken.nl voor meer informatie.
- Gebruik de Checklist voor werkgevers om inzicht te krijgen in de inclusiviteit en autismevriendelijkheid van uw gemeentelijke organisatie als werkgever.

2. Wonen, onderwijs, werk en vrije tijdsbesteding

Geef aan in welke mate uw gemeente voldoet aan onderstaande punten:	- 0	-/+ 1	+ 2
Wonen			
We hebben actuele kennis over de impact van autisme op het wonen.			
We onderkennen dat een goede woonomgeving preventief werkt en zorgkosten bespaart.			
Mensen met autisme geven input voor ons beleid op beschermd wonen.			
Onze gemeente heeft voldoende betaalbare woningen op rustige en veilige locaties.			
Wij stimuleren de bouw van geluidsarme woningen voor mensen die prikkelgevoelig zijn. Hierover maken we expliciete en concrete afspraken met woningcorporaties.			
We bieden levensloopbegeleiding met aandacht voor wonen als maatwerkvoorziening.			
Wij geven mensen met een ondersteuningsbehoefte op het gebied van wonen zo veel mogelijk eigen regie, bijvoorbeeld door een pgb beschikbaar te stellen.			
Onze gemeente heeft voldoende plekken voor beschermd wonen; er is geen wachtlijst.			
Mensen die beschermd wonen kunnen kiezen voor een pgb; er is geen voorkeur voor ZIN.			
Wij geven tijdig en concreet voorlichting bij evenementen en/of werkzaamheden die geluidsoverlast in de wijk met zich meebrengen.			
Onderwijs			
We hebben actuele kennis over de impact van autisme op de schooltijd.			
We onderkennen dat uitval van school leidt tot hoge zorgkosten voor de gemeente.			
(Ouders van) leerlingen met autisme geven input voor ons beleid op onderwijs.			
Wij regisseren de samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en zorg. Daarbij staan de vragen van leerlingen en ouders centraal.			
We bieden levensloopbegeleiding met aandacht voor onderwijs als maatwerkvoorziening.			
We spreken met scholen af dat begeleiding vanuit jeugdhulp tijdens schooluren mogelijk is.			
Bij de inkoop van jeugdhulp hebben we een voorkeur voor organisaties die een gezamenlijke aanpak met de school of het samenwerkingsverband kunnen realiseren.			
Samen met scholen onderzoeken en gebruiken we de volle ruimte van de wet om te komen tot creatieve oplossingen die schooluitval voorkomen.			
Bij iedere aanvraag voor leerplichtontheffing gaan wij met het samenwerkingsverband na waarom geen passend onderwijs gerealiseerd is en of leerplichtontheffing echt de enige oplossing is.			
Werk			
We hebben actuele kennis over de impact van autisme op het werk.			
We onderkennen dat uitval van werknemers leidt tot hoge kosten voor de gemeente.			
Mensen met autisme geven input voor ons beleid op werk en re-integratie.			
We voeren zelf een actief diversiteitsbeleid met expliciete aandacht voor onze werknemers met onzichtbare beperkingen (goed voorbeeld).			
In onze aanbestedingen hebben bedrijven die aantoonbaar inclusief zijn een voordeel ten opzichte van bedrijven die dat niet aantoonbaar zijn.			
We doen zaken met re-integratiebedrijven die aantoonbaar succes hebben met de re-integratie van mensen met autisme.			
We bieden levensloopbegeleiding met aandacht voor (de overgang van school naar) werk als maatwerkvoorziening.			
Volwassenen die op het werk door hun autisme in de problemen komen, kunnen direct een levensloopbegeleider of jobcoach krijgen om uitval te voorkomen.			
Sport en vrijetijdsbesteding			
We hebben actuele kennis over de impact van autisme op sport en vrijetijdsbesteding.			
We onderkennen het belang van sport en vrijetijdsbesteding voor de participatie en ontwikkeling van mensen met autisme.			
Mensen met autisme geven input voor ons beleid op sport en vrijetijdsbesteding.			
Sport en vrijetijdsbesteding is in onze gemeente ook toegankelijk voor mensen met een onzichtbare beperking.			
We weten wat nodig is om een sport- of vrijetijdsvereniging toegankelijk te maken voor			

mensen met een onzichtbare beperking en we delen die kennis met de verenigingen.			
We geven inwoners met een onzichtbare beperking heldere informatie over de toegankelijkheid van sportverenigingen in de gemeente.			
We doen financiële investeringen in de toegankelijkheid van sportverenigingen, culturele instellingen en andere mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in onze gemeente.			
We bieden levensloopbegeleiding met aandacht voor sport en vrijetijd als maatwerkvoorziening.			
We faciliteren (trainers van) de sportclubs in onze gemeente door actuele kennis over autisme beschikbaar te stellen.			
TOTAAL			

Tips

- Gebruik de aandachtspunten hierboven als inspiratie.
- Gebruik de Maatschappelijke businesscase Levensbrede aanpak bij autisme.

Wonen

- Bekijk de informatie over invloed van de woonomgeving bij mensen met autisme op de Autismewegwijzer.nl.

Onderwijs

- Bekijk het rapport Passend onderwijs Vanuit autisme bekeken met aanbevelingen en handvatten om passend onderwijs te bieden aan leerlingen met autisme.
- Bespreek samen met schoolbesturen en scholen de ruimte die er is om maatwerk te organiseren in de combinaties van onderwijs-zorg-leerplicht. Gebruik hierbij de verschillende ondersteunende publicaties, te vinden op www.passendonderwijs.nl.
- De Keuzehulp Onderwijszorg-arrangementen op de Autismewegwijzer.nl biedt een overzicht van mogelijke vormen van onderwijs/zorg ondersteuning.
- Bekijk ook de Checklist voor scholen en verspreid deze onder uw contacten binnen de gemeente en uit het onderwijs.
- In de Handreiking Onderwijs, zorg en de Leerplichtwet van Ingrado vindt u tips voor het realiseren van combinaties van alternatieve (deeltijd) onderwijsplekken en zorg op maat.

Werk

- De Fontys Hogeschool in Eindhoven begeleidt in een pilot leerlingen met autisme van studie, naar stage, werk en gedurende de eerste maanden bij een nieuwe baan. Mail naar regio@vanuitautismebekeken.nl om in contact te komen.
- Bekijk ook de Checklist voor werkgevers en verspreid deze onder uw contacten binnen de gemeente en onder werkgevers in uw gemeente.

Sport en vrijetijdsbesteding

- De module *Autisme* van de NOC/NSF en de Academie voor sportkader (ASK) is gratis te downloaden; zie de pagina Trainen en coachen van jongeren met autisme.
- Bespreek met de KNVB en voetbalverenigingen in de gemeente/regio of een ASS-team of ASS-competitie mogelijk en wenselijk is.
- Bekijk de informatie over autisme en sport en autisme en vrijetijdsbesteding op de Autismewegwijzer.nl.
- Bekijk de tips voor sportcoaches op Uaanzet.nl

3. Zorg en ondersteuning

In dit onderdeel checkt u de mate waarin uw gemeente is toegerust om een integrale aanpak en vraaggericht maatwerk te bieden aan mensen met een onzichtbare beperking (in het bijzonder autisme), die zorg en ondersteuning vragen.

Geef aan in welke mate uw gemeente voldoet aan onderstaande punten:	- 0	-/+ 1	+ 2
Integrale aanpak in zorg en ondersteuning			
We hebben actuele kennis over autisme en onderkennen dat ieder mens met autisme zich kan ontwikkelen als hij de ruimte krijgt om dat op zijn eigen tempo en in zijn eigen volgorde te doen.			
Mensen met autisme geven input op ons jeugdhulp- en Wmo-beleid.			
Mensen met autisme hebben invloed op de (eisen voor) onze zorginkoop.			
Samen met andere gemeenten zorgen we voor voldoende specialistische autismezorg in onze regio.			
We creëren ruimte voor 'out-of-the-box' oplossingen die de grenzen tussen bestaande beleidsdomeinen en 0e, 1e, 2e en 3e lijn overschrijden.			
Inwoners hebben een vaste contactpersoon voor de toegang tot individuele voorzieningen.			
Gratis *onafhankelijke* cliëntenondersteuning is voldoende beschikbaar in onze gemeente. Er zijn geen wachtlijsten.			
Bij individuele voorzieningen heeft vraaggericht maatwerk altijd de voorkeur.			
We reserveren voldoende budget om pgb-aanvragen te kunnen honoreren.			
We kennen inwoners met een chronische beperking steeds voor langere tijd (3-5 jaar) een pgb toe.			
We verkennen de mogelijkheden voor het invoeren van een integraal pgb in onze gemeente.			
Expertise in het sociale team			
In onze sociale teams werken professionals met een T-profiel, die generalistisch kunnen werken en een specialiteit hebben.			
Bij een ondersteuningsvraag hebben we aandacht voor alle levensgebieden en voor mensen in de omgeving van de zorgvrager.			
In ondersteuningsplannen houden we rekening met de mogelijkheden en grenzen van naastbetrokkenen (op school, op het werk, in de vrije tijdsbesteding).			
We ondersteunen zo nodig ook mensen in de omgeving van iemand met autisme.			
We zijn belangstellend en respectvol en staan open voor eigen oplossingen en strategieën die mensen met een ondersteuningsvraag aandragen.			
We hebben speelruimte om de bestaande schotten tussen beleidsdomeinen en 0e, 1e, 2e en 3e lijn te doorbreken als dat nodig is voor een ondersteuningsarrangement.			
We weten hoe we moeten handelen bij een vermoeden van autisme of een ontwikkelingsstoornis.			
Autisme-expertise			
In onze sociale teams werken een of meer medewerkers met autisme-expertise.			
In onze sociale teams werken een of meer ervaringsdeskundigen met autisme.			
Onze gemeente is aangesloten bij het regionale kennisnetwerk autisme.			
We hebben direct toegang tot gespecialiseerde expertise van vakspecialisten, bijvoorbeeld over autisme. Hiermee borgen we de verbinding tussen een generalistische, levensbrede aanpak en de benodigde specialistische vakkennis.			
We hebben een actueel overzicht van psychiaters en psychologen in onze regio die autisme goed kunnen diagnosticeren. Daar verwijzen we naar door vanuit de eerste lijn.			
We hebben geborgd dat er bij het maken van een ondersteuningsplan voor een persoon met autisme kennis wordt ingebracht over wat autisme vraagt en brengt.			
We weten dat een persoonlijke klik met begeleiders cruciaal is in de ondersteuning van mensen met autisme en spannen ons in om hieraan te voldoen.			
Mensen met autisme die een individuele voorziening nodig hebben, kunnen altijd een pgb krijgen als zij in staat zijn het budget goed te (laten) beheren.			
TOTAAL			

Tips

- Gebruik de aandachtspunten hierboven als inspiratie.
- Het rapport Een kind met autisme in je gezin – ervaringen van achter de voordeur laat zien wat ouders van een kind met autisme meemaken en hoe ze allerlei zaken oplossen. Het is een inspiratiebron voor iedereen die met autisme te maken heeft.
- Op Watvindik.nl vindt u een breed overzicht van aanbod rondom autisme: zorgaanbieders, apps, boeken etc.
- Bekijk de keuzehulp opvoeding en zorg op Autismewegwijzer.nl (voor jeugd).
- Bekijk de keuzehulp zorg op de Autismewegwijzer.nl (voor volwassenen).
- Bekijk de informatie over gespecialiseerde autismediagnostiek op Autismewegwijzer.nl.
- Het rapport Balanceren op de levenslijn: een werkdefinitie van levensloopbegeleiding voor mensen met autisme geeft inzicht in de kwaliteitseisen die mensen met autisme en hun naasten stellen aan zorg en ondersteuning.
- Mensen met autisme denken op een andere manier waardoor misverstanden met de omgeving kunnen ontstaan. Voor mensen met autisme kan communicatie en interactie met mensen in hun leefwereld een (soms voortdurende) uitdaging zijn, waarbij ondersteuning nodig kan zijn. Een integrale aanpak is daarbij het meest kansrijk omdat communicatie en interactie op alle leefgebieden plaatsvindt.
- Bij een levensbrede aanpak voor mensen met autisme is het belangrijk dat een brede, generalistische kijk wordt gecombineerd met autisme-expertise. Dit kan bijvoorbeeld door in het sociaal team een generalist of levenscoach in te zetten met autisme als specialisme of door een specialist uit de 2e lijn vroegtijdig te betrekken.
- Op basis van de kwaliteitseisen die mensen met autisme en hun naasten aan zorg en ondersteuning stellen heeft de gemeente Renkum een werkmodel ontwikkeld voor de inzet van levenscoaches in het sociale team. De levenscoach is in de eerste plaats een steunpilaar en heeft een vertrouwensrelatie met het huishouden. De levenscoach helpt het huishouden bij het maken van een eigen plan, het versterken van de zelfredzaamheid en het bevorderen van de participatie, het toerusten van de omgeving en het committeren en ‘arrangeren’ van de belangrijkste spelers rond het huishouden.
- Uit onderzoek van Deloitte (2013) blijkt dat een levensbrede aanpak op basis van de Wraparound Care methode met levenscoaches in de 1e lijn diverse voordelen heeft t.o.v. de reguliere 2e lijns zorg: een kortere wachttijd en duur van het ondersteuningstraject, een gemiddelde kostenbesparing van 34%, meer maatwerk en een hogere cliënttevredenheid. Hierbij is doorslaggevend dat er gekozen wordt voor een netwerkbenadering in plaats van ketensamenwerking. U kunt het onderzoek hier bestellen en beoordelen.
- Leer van Delft en Woerden die een pilot doen met een integraal pgb. Zie ook www.integraalpgb.nl. De pilots hebben ook een nieuwsbrief over de voortgang en resultaten.
- Per Saldo is een vereniging die de belangen van pgb-houders behartigd en veel praktische informatie geeft.
- Mensen met autisme kunnen extra moeite hebben met (grote en kleine) veranderingen in het leven. Om een optimaal functioneren te bevorderen en uitval te voorkomen is het belangrijk om hier proactief aandacht aan te geven.
- In de regio West-Brabant Oost is er jeugdhulp ingekocht d.m.v. het Dynamisch Selectie Systeem. Met dit systeem kan ook aanbod van relatief kleinschalige zorgaanbieders eenvoudig en tussentijds ingekocht worden en maken huishoudens die recht hebben op een individuele voorziening uit de ingekochte 2e lijns zorgverleners zelf een keuze.
- Stimuleer volwassenen en ouders van kinderen met autisme om zelf te ontdekken welke mogelijkheden er zijn, bijvoorbeeld met vertegenwoordigers van de NVA, PAS of Mamavita of tijdens een autismecafé in de regio.
- De handreiking Ervaringsdeskundigheid in de wijk helpt sociale teams op weg om met ervaringsdeskundigheid aan de slag te gaan.

4. De gemeente als inclusieve dienstverlener

In dit onderdeel checkt u in welke mate uw gemeentelijke organisatie het goede voorbeeld geeft als dienstverlener.

Geef aan in welke mate uw gemeente voldoet aan onderstaande punten:	- 0	-/+ 1	+ 2
Toegankelijkheid			
De gebouwen van de gemeente voldoen aan de eisen voor het Integraal Toegankelijkheids Symbool (ITS).			
Bij de inrichting van gebouwen van de gemeente is rekening gehouden met toegankelijk voor mensen met niet-zichtbare beperkingen (bewegwijzering, overzichtelijke indeling, geen storende geuren, geluiden, lichtinval enz.).			
We presenteren de dienstverlening van de gemeente duidelijk en overzichtelijk. Daarbij nemen we nadrukkelijk het perspectief van de inwoners als uitgangspunt.			
In onze communicatie houden we rekening met verschillende manieren van informatieverwerking.			
Onze teksten zijn concreet en eenduidig.			
Waar mogelijk ondersteunen we onze voorlichting met visuele en/of auditieve middelen.			
We zetten betaalde ervaringsdeskundigen in om onze communicatie te toetsen en verbeteren.			
Kennis, houding en vaardigheden			
De basishouding van onze medewerkers is belangstellend en respectvol. Ze zijn opgeleid om duidelijk te communiceren.			
Onze medewerkers herkennen situaties waarin geprotocolleerde communicatie storend of zelfs schadelijk is en kunnen omschakelen naar een open dialoog op gelijkwaardige basis.			
Loketmedewerkers zijn toegerust voor de omgang met mensen met onzichtbare beperkingen.			
Autismevriendelijke gemeente			
Onze brieven en beschikkingen zijn autismevriendelijk.			
Als inwoners niet reageren op belangrijke vragen/brieven vanuit de gemeente nemen we persoonlijk contact op met die personen. We gaan er niet bij voorbaat van uit dat onze informatie altijd helder is en dat mensen niet willen reageren.			
Alle medewerkers hebben toegang tot autisme-expertise om vragen te stellen over wat mensen met autisme nodig kunnen hebben om goed te functioneren en een bijdrage te leveren aan de maatschappij.			
TOTAAL			

Tips

- Gebruik de aandachtspunten hierboven als inspiratie.
- Benut het feit dat in uw eigen organisatie mensen met en zonder autisme, ziekte of beperkingen werken. Leer van elkaars sterke kanten en kwetsbaarheden.
- In een autismevriendelijke cultuur mag geleerd worden, ook door de eigen medewerkers. Individuele behoeften en eigenschappen van medewerkers zijn bespreekbaar.
- Het rapport 'Andere aandacht, ervaringen van cliënten met communicatie in de zorg en het sociaal domein' (ministerie van VWS in samenwerking met Vanuit autisme bekeken) geeft inzicht in de effecten van geprotocolleerde, niet gelijkwaardige communicatie met mensen die ondersteuning nodig hebben.
- Bekijk de adviezen voor ambtenaren op Uaanzet.nl over leren omgaan met mensen met autisme en echt vanuit hen te leren kijken.
- Laat uw communicatieplannen en/of schrijfwijzer door ervaringsdeskundigen en autismedeskundigen testen op autismevriendelijkheid.

Aandachtspunten

Neem uw totaalscores van de losse onderdelen hier over. Het overzicht maakt duidelijk op welke onderdelen uw gemeente sterk scoort en welke onderdelen nog aandacht kunnen krijgen. De punten en tips vormen een inspiratie om het sociaal beleid, gericht op inclusiviteit en autismevriendelijkheid, nog verder in te vullen.

Onderdeel 1,	Algemene visie en strategie:	…….	van de 28 punten
Onderdeel 2,	Wonen:	…….	van de 20 punten
	Onderwijs:	…….	van de 18 punten
	Werk:	…….	van de 16 punten
	Vrije tijd:	…….	van de 18 punten
Onderdeel 3,	Zorg en ondersteuning:	…….	van de 52 punten
Onderdeel 4,	Inclusieve dienstverlener:	…….	van de 26 punten
Totaal:		**……..**	**van de 178 punten**

Uw intentie zichtbaar maken

Het kan voor uw gemeente meerwaarde hebben om uiting te geven aan uw intentie een autismevriendelijke gemeente te zijn. Om die intentie te laten zien is het beeldmerk 100% autismevriendelijk ontwikkeld. Zie voor meer informatie: Vanuitautismebekeken.nl.

Meer weten over autisme?

Vanuitautismebekeken.nl
Uaanzet.nl
Watvindik.nl
Autismewegwijzer.nl

Contact: regio@vanuitautismebekeken.nl